

Yhteenveto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisesta annetuista lausunnoista

Yhteenveto

Yhteenveto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisesta annetuista lausunnoista

1. Johdanto

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisesta oli lausuntokierroksella 1.9.2022-29.9.2022.

Esityksessä Tiilikkajärven kansallispuistoon liitettäisiin noin 2472 hehtaaria valtion omistuksessa olevia maita Rautavaaran kunnassa Tiilikan, Pumpulikirkon, Löytynsuon - Maamonsuon ja Haravalehdon Natura 2000 -alueilta sekä Ylä-Keyrittö-järven pohjoispuolelta.

Lausuntoa hallituksen esityksen luonnoksesta pyydettiin valtiovarainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä, Metsähallitukselta, Museovirastolta, Luonnonvarakeskukselta, Rajavartiolaitokselta, Puolustusvoimilta, Pohjois-Savon liitolta, Kainuun liitolta, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Rautavaaran kunnalta, Sotkamon kunnalta, Tornator Oyj:ltä, Suomen riistakeskukselta, Suomen Metsästäjäliitolta, Rautavaaran riistanhoitoyhdistykseltä, Geologian Erämiehet ry:ltä, Metsästysseura Haku ry:ltä, Eikun Erä ry:ltä, Joutenuksen Erä ry:ltä, Sieran Erä ry:ltä, Sellun Erä ry:ltä, Suurisuon metsästysseuralta, Rautavaaran kyläyhdistys ry:ltä, Nilsiä reitin kalatalousalueelta, Pohjois-Savon Vapaa-ajankalastajapiiriltä, Rautavaaran osakaskunnalta, Suojärven osakaskunnalta, Rautavaaran kalastusseura ry:ltä, Rautavaaran yrittäjät ry:ltä, Lumisavon Moottorikelkkailijat ry:ltä, Suomen luonnonsuojeluliitolta, Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiriltä, Nilsiä luonnonsuojeluyhdistys ry:ltä, Luontoliitolta, BirdLife Suomi ry:ltä, WWF Suomelta, Suomen Latu ry:ltä, Fingrid Oyj:ltä sekä Nuorisokeskus Metsäkartanolta.

Lausuntopyynnöstä tiedotettiin ympäristöministeriön verkkosivuilla.

Ehdotuksesta annettiin yhteensä 35 lausuntoa.

2. Lausuntopalautteen yleisimmät teemat

Lausunnoista pääosa suhtautuu myönteisesti Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamiseen.

Laajennusalueen rajauksen osalta esitettiin sekä rajauksen supistamista että sen laajentamista. Laajennusaluetta esitettiin useissa lausunnoissa pienennettäväksi erityisesti Metsähallituksen jatkuvan kasvatuksen havaintoalueen osalta havaintoalueen tutkimustoiminnan jatkumiseksi. Lausunnoissa esitettiin myös Nuorisokeskus Metsäkartanon rakennusalueen sekä Ylä-Keyrittöyksen asemakaava-alueen rajaamista pois laajennusalueesta. Luontojärjestöjen lausunnoissa puolestaan pidettiin tärkeänä laajennuksen toteutumista mahdollisimman laajana sekä esitettiin rajaukseen useita laajennuksia. Lisäksi esitettiin jatkuvan kasvatuksen havaintoalueen siirtämistä toisaalle.

Metsästyksen osalta esitettiin nykyisten metsästysmahdollisuuksien säilyttämistä ennallaan erityisesti hirvenmetsästyksen ja pienriistan osalta. Lisäksi esitettiin, että metsästysalueita menettäville seuroille osoitettaisiin korvaavia metsästysalueita.

Moottorikelkkareitistön ylläpitämisen ja kehittämisen turvaaminen katsottiin lausunnoissa tärkeäksi.

Palveluvarustuksen kehittämiseen toivottiin riittäviä resursseja. Nuorisokeskus Metsäkartanon katsottiin useissa lausunnoissa sopivan kansallispuiston opastuskeskukseksi.

3. Maakuntaliitot, kunnat

Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon liitto toteaa lausuntonaan, että liitolla on vahva tahtotila sovittaa yhteen ensisijainen tavoite kansallispuiston laajennuksesta ja toisaalta turvata jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen havaintoalueen toiminnan jatkuvuus. Havaintoalueen tuottama tieteellinen tutkimustieto nähdään metsäiselle maakunnalle erittäin tärkeänä. Pohjois-Savon liitto on neuvotellut syyskuussa Rautavaaran kunnan ja Metsähallituksen kanssa muutoksista kansallispuiston laajennusalueeseen ja neuvotteluissa on saavutettu yhteinen näkemys. Kansallispuiston laajennuksen on tunnistettu olevan koko Pohjois-Savolle maakunnallisesti erittäin merkittävä.

Pohjois-Savon liitto esittää lausuntonaan seuraavia, liitekartassa kuvattuja, muutoksia Tiilikajärven kansallispuiston laajennusalueeseen:

- Ylä-Keyrityn asemakaavoitettu alue (Metsäkartano) sekä asemakaavan laajennus ja muutos (Metsäkylän kaava) v. 2005 tulee jättää kansallispuistolajennuksen ulkopuolelle.
- Pumpulikirkon Natura 2000 -alueelta lisätään kansallispuiston laajennusalueeseen täydennyksenä Ilvessuon ja Penkkisuon alue
- Pois jätetään kaikkein käsitellyimpiä talousmetsäalueita, joilla on tiheä metsäautotieverkosto sekä jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen alueita, joilla sijaitsee havaintoalueita
- Esitetyn kansallispuiston laajennuksen alueelle, Metsäkartanon läheisyyteen sijoittuu moottorikelkkareitistöä, jonka olemassaolo ja kehittäminen tulee turvata myös osana kansallispuistoa.

Pohjois-Savon liiton esittämä Tiilikajärven kansallispuiston laajennusalue valtion maille on kooltaan noin 1705 ha. Alkuperäisessä Ympäristöministeriön esityksessä Metsähallituksen jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen alue supistuisi noin 1345 ha. Tämän lausunnon liitteenä olevassa karttarajauksessa jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen alue pienenee vain 485 ha.

Rautavaaran kunta

Rautavaaran kunnan mukaan laajennuksen merkitys on tunnistettu koko Pohjois-Savossa. Rautavaaran kunta toteaa lausunnossaan laaditun Master Plan-suunnitelman mukaisen laajennuksen olevan ensisijainen vaihtoehto. Kunta kuitenkin tiedostaa, että esitetty kansallispuiston laajennusalue menee osittain päällekkäin Metsähallituksen jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen havaintoalueen kanssa.

Rautavaaran kunta toteaa lausuntonaan, että myös kunnalla on tahtotila sovittaa yhteen ensisijainen tavoite kansallispuiston laajennuksesta ja toisaalta mahdollistaa jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen havaintoalueen toiminnan jatkuvuus. Siksi Rautavaaran kunta lausunnossaan toteaa, että jos kansallispuiston laajennuksen ja

jatkovapeitteisen metsänkasvatuksen havaintoalueen yhteensovittaminen vaatii valmistelijoiden mielestä laajennusalueen rajauksen muuttamista, on Pohjois-Savon liiton laatiman liitekartan ja lausunnon mukainen rajausta mahdollinen, tosin Haravalehdon alueeseen toivottaisiin olevan maayhteys.

Liitekartan mukainen laajennusalue pienentäisi Eikun Erä ry:n ja Joutenuksen Erä ry:n sekä valtion erälupien 8836 Keyrittä 2 D hirvialueen ja 7614 Siera-Yöttäjä pienriista-alueen ja laajennusalueen osittaista päällekkäisyyttä. Rautavaaran kunta esittää harkittavaksi, että kansallispuiston laajentuessa säilytetään hirvieläinten metsästysoikeudet ja metsästysmahdollisuudet entisellään alueilla, jotka eivät ole retkeilyn kannalta avainasemassa.

Rautavaaran kunta puoltaa muutosta, jossa Metsäkartanon kaavoitettu alue on alueen jatkokehityksen helpottamiseksi rajattu laajennusalueen ulkopuolelle.

Rautavaaran kunta katsoo, että moottorikelkkareitistön olemassaolo ja kehittäminen tulee turvata myös osana kansallispuistoa. Laajentamalla Tiilikkajärven kansallispuistoa Master Planissa esitetyllä tavalla ja tarvittaessa huomioimalla jatkovapeitteisen metsänkasvatuksen havaintoalueen toiminnan jatkuvuus luodaan erinomainen kokonaisuus, joka palvelee alueen kaikkia käyttäjäryhmiä ja vahvistaa alueen elinvoimaa sekä toteuttaa ympäristöministeriön esityksen tavoitteet.

Sotkamon kunta

Sotkamon kunnan näkemyksen mukaan Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisella on positiivisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa sekä alueen matkailuun ja vetovoimaan. Laaja kansallispuiston kokonaisuus edistää Sotkamon ja itäisen Suomen tunnettavuutta, houkuttelevuutta ja tuo mahdollisten kävijämäärien kasvun myötä lisää elinvoimaisuutta alueelle.

4. Ministeriöt

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö puoltaa Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisesta ja alueen kehittämistä luonnonsuojelullisista, virkistyskäytöllisistä ja luontomatkailullisista lähtökohdista. Esityksessä on kuitenkin sellaisia piirteitä, joista maa- ja metsätalousministeriön mielestä ei ole osoitettavissa edellä mainittuja hyötyjä, mutta joista aiheutuu selkeää haittaa muulle maankäytölle, etenkin tutkimuskäytölle.

Kansallispuiston laajentaminen Metsähallituksen liiketoimintakäytössä olevalle jatkuvan kasvatuksen havaintoalueelle lisäisi monimuotoisuutta nykyiseen nähden vähän. Ehdotetulla laajennusosalla sijaitsevat monimuotoisuuden kannalta tärkeät ja arvokkaat kohteet ja uhanalaiset luontotyypit on turvattu ja suojeltu erilaisin keinoin.

Erityisen ongelmallisena maa- ja metsätalousministeriö pitää jatkuvan kasvatuksen mallialueen osan sisällyttämistä esitykseen. Laajennusalue leikkaa neljänneksen Rautavaaran havaintoalueen pinta-alasta. Havaintoalue on jaettu seitsemään samankokoiseen eri peitteisen metsänkäsittelytavan lohkokoon, joista neljästä laajennusalue leikkaa alueita pois. Nykymuodossaan, jossa selvitetään maisematason vaikutuksia käsittelylohkoittain, havaintoalue ei jatkuisi enää, eikä vastaisi kahta muuta havaintoaluetta. Laajennusalue lopettaisi 9/18 eli puolet Luken perustamista koealueista. Koska kokeista tarvitaan toistoja tilastollisten tunnuslukujen saamiseksi, tuskin lopuillakaan koealoista olisi käyttöä.

Havaintoalueen siirrossa menetettäisiin tehty työ ja aikaa noin viisi vuotta. Korvaavaa aluetta ei tällä hetkellä ole tiedossa.

Maa- ja metsätalousministeriö huomauttaa lausunnossaan, että esityksessä ei ole tuotu esille hakkuuvähennyksen taloudellisia kerrannaisvaikutuksia. Metsähallituksessa tehdyn arvion mukaan taloudelliset kokonaisvaikutukset teollisuuden liikevaihtoon olisivat 1 440 000 €/v.

Metsähallituksessa on yhteistyössä Rautavaaran kunnan, Pohjois-Savon liiton ja Luonnonvarakeskuksen kanssa laadittu uusi rajausehdotus Tiilikkajärven kasallispuiston laajentamiseksi. Liiketoiminnan käytössä olevaa aluetta uudella rajauksella on 485 ha. Maa- ja metsätalousministeriö puoltaa kansallispuiston laajennusta kyseisen rajauksen mukaisesti.

Oikeusministeriö

Oikeusministeriöllä ei ole lausuttavaa asiassa.

Puolustusministeriö

Puolustusministeriö antaa lausunnon koko puolustushallinnon osalta. Puolustusministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa esitetyn Tiilikkajärven kansallispuiston laajennuksen itäosan alueen osalta alue sijoittuu lähimmillään 5-6 kilometrin päähän Puolustusvoimien ja Maavoimien käytössä olevaa, Puolustusvoimien Metsähallitukselta vuokraamaa Sotinpuron harjoitus- ja ampuma-aluetta. Alue on merkittävä osa Maavoimien ja Ilmavoimien harjoitustoimintaa. Sotinpuron harjoitus- ja ampuma-alueen toiminnasta aiheutuu melu- ja värinävaikutuksia, jotka ulottuvat laajennettuun osaan kansallispuistoa. Puolustusministeriö katsoo kuitenkin, että vaikutukset eivät olisi merkittäviä.

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriöllä ei ole lausuttavaa asiassa.

5. Virastot, laitokset, viranomaiset

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo toimii museolain (314/2019) mukaisena alueellisena vastuumuseona Pohjois-Savon alueella. Alueellinen vastuumuseo toteaa, että esityksen tavoitteet edistävät kiitettävästi myös kulttuuriperinnön suojelua.

Master Plan-suunnitelmassa ja hallituksen esityksessä kulttuuriperintö on mainittu kursorisesti merkitystasolla mutta esimerkiksi vaikutusten arviointi puuttuu kokonaan. Sivulla 7 olisi asianmukaista käyttää vakiintunutta terminologiaa ja viitata alueen arkeologiseen kulttuuriperintöön. Kulttuuriympäristön arvot ovat osa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja niiden arviointi puuttuu kohdasta 4.

Esitetyiltä laajennusalueilta tunnetaan yksi kiinteä muinaisjäänös, Metsäkartanon kivikautinen asuinpaikka (rekisteritunnus 1000025059). Lisäksi Metsähallituksen inventoinnissa on havaittu muita iältään nuorempia kulttuuriperintökohteita, jotka eivät ole muinaismuistolain (295/1963) suojelun piirissä. Inventointialueen laajuuden vuoksi on mahdollista, että laajennusalueella sijaitsee vielä ennestään tuntemattomia arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita. Tämä tulee huomioida mahdollisen kansallispuiston laajennuksen toimeenpanovaiheessa ja uusien reittien sekä levähdyspaikkojen, laiturien,

tiestön, opastusten yms. suunnitelmissa. Suunnitelmat tulee lähettää lausuttavaksi alueelliseen vastuumuseoon.

Luonnonvarakeskus

Ympäristöministeriön esitys Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamiseksi sisältää noin 1 300 hehtaaria jatkuvan kasvatuksen havaintoaluetta. Havaintoalueelle on perustettu 18 seurantakoetta, joista 15 jäisi esitetyn laajennuksen alle. Kansallispuiston laajennus esitetyllä tavalla tuhoaisi jo aloitetun tutkimuksen jatkuvan kasvatuksen monimuotoisuushyödyistä ja maisema-alueen vaikutuksista. Tehdyt mittaukset ja käsittelyt menisivät suurelta osin hukkaan. Rautavaaran alueelle perustettujen kokeiden menettäminen tarkoittaisi vähintään useiden vuosien viivettä tutkimustiedon kertymiselle pohjoisboreaalisen vyöhykkeen mäntymetsistä.

Metsähallitus, Rautavaaran kunta, ja Pohjois-Savon liitto ovat laatineet kansallispuiston laajennuksen rajauksesta uuden ehdotuksen, joka mahdollistaisi käsittelykokeiden jatkamisen kaikilla alueen seurantakoealoilla sekä turvaisi mahdollisuudet maisema-alueen tarkasteluihin. Luonnonvarakeskus pitää ensiarvoisen tärkeänä, että jatkuvan kasvatuksen tutkimuksen mahdollisuudet alueella turvataan rajaamalla kansallispuiston laajennus Metsähallituksen, Rautavaaran kunnan ja Pohjois-Savon liiton esittämällä tavalla.

Metsähallitus

Metsähallitus suhtautuu myönteisesti esitykseen Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisesta ja pitää hankkeen tavoitteita arvokkaina. Erityisesti Metsähallituksen metsätalousliiketoiminnan kannalta esitetyn laajennuksen rajaus on kuitenkin ongelmallinen, minkä vuoksi siihen esitetään joitakin pienehköjä muutoksia.

Kansallispuiston laajentaminen esityksen mukaisesti pienentäisi Metsähallituksen liiketoiminnan alueella sijaitsevaa jatkuvan kasvatuksen havaintoaluetta niin paljon, että se jouduttaisiin lopettamaan. Lisäksi menetettäisiin kahdeksan perustettua kestokoealaa kokonaan ja yksi osittain. Tutkimuksen kannalta on tärkeää, että myös käsittelyvyöhykkeet ovat itsessään niin laajoja, että niissäkin voidaan tehdä maisematason tarkasteluja. Metsähallitus on panostanut yhteiskumppaneidensa kanssa havaintoalueen tutkimustoiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen useita satojatuhansia euroja.

Jatkuvan kasvatuksen havaintoalueelle on laskettu hakkuusuunnite. Laajennusosan osuus suunnitteesta on 3 200 m³/v. Laajennusosan metsätalouden talousvaikutus on 1,5 milj. €/v.

Kansallispuiston laajennusesityksen rajausta muuttamalla on mahdollista säilyttää jatkuvan kasvatuksen havaintoalue ja saavuttaa laajennusesityksen tavoitteet. Metsähallituksen metsätalousliiketoiminnan näkökulmasta kansallispuiston laajennuksen rajausta olisi syytä muokata erillisen karttaliitteen mukaisesti. Uusi rajausehdotus on laadittu yhdessä Rautavaaran kunnan ja Pohjois-Savon liiton kanssa ja toteuttaa ympäristöministeriön esityksen tavoitteet.

Kansallispuiston laajentaminen jatkuvan kasvatuksen havaintoalueelle lisäisi monimuotoisuutta nykyiseen nähden vähän. Ehdotetulla laajennusosalla sijaitsevat monimuotoisuuden kannalta tärkeät ja arvokkaat kohteet on turvattu ja suojeltu.

Metsähallitus haluaa kiinnittää huomiota siihen, että Nuorisokeskus Metsäkartanon alue on esitetty kansallispuistorajauksen sisälle. Metsähallitus esittää harkittavaksi, että Metsäkartanon vuokrasopimuksella hallinnoima alue yleiskaavan RM-alueen mukaisen rajauksen mukaisesti olisi järkevää ja käytännöllistä jättää tulevien muuttuvien tarpeiden

vuoksi kansallispuistorajauksen ulkopuolelle.

Metsähallitus esittää rajausehdotukseen muutosta siltä osin, että yleiskaavan mukainen RA-lomarakennuspaikka rajataan laajennusalueen ulkopuolelle. Kyseinen lomarakennuspaikka on Suomen valtion, Metsähallituksen omistama ja vuokrattu kaavan käyttötarkoituksen mukaisesti yksityiselle. Vuokralainen omistaa kyseisellä rakennuspaikalla olevat rakennukset.

Säilyttämällä jatkuvan kasvatuksen havaintoalue ja laajentamalla Tiilikjärven kansallispuistoa Metsähallituksen esittämällä tavalla voidaan paremmin huomioida erämatkailun edellytykset Metsäkartanon lähialueilla. Metsähallitus esittää harkittavaksi, että kansallispuiston laajentuessa säilytetään hirvieläinten metsästysoikeudet ja metsästysmahdollisuudet entisellään. Laajennusosalla sijaitsee metsästysseuran tukikohta Tuomaanlammen rannalla ja yksityisen vuokratontti Ylä-Keyrityn rannalla. Ylimmäinen-Apulainen lampeen on kalastusvuokrasopimus. Laajennusalueelle sijoittuu moottorikelkkareitistöä, jonka ylläpito ja kehittäminen tulisi turvata myös kansallispuiston alueella.

Museovirasto

Museovirastolla ei ole huomauttamista laajentamisesitykseen rakennetun kulttuuriympäristön osalta, sillä suunnitellulla laajennusalueella ei sijaitse suojeltua rakennusperintöä.

Esitetyltä laajennusalueelta tunnetaan toistaiseksi yksi arkeologinen muinaisjäänös: Ylä-Keyrityjärven pohjoisrannalla, Metsäkartanon uimarannan pohjoisreunassa sijaitseva kivikautinen asuinpaikka (MJ100025059). Lisäksi Pumpulikirkon alueella sijaitsee jääkauden sulamisvesien muovaava hiidenkirnu, joka liittyy puolestaan alueen geologiseen historiaan.

Laajennusesityksessä olisi hyvä huomioida, että jo olemassa olevalla kansallispuiston alueella on tehty useita arkeologisia havaintoja ja löytöjä esihistorialliseen ja historialliseen aikaan liittyen, mikä kertoo alueen pitkästä historiasta ja todistavat alueen monimuotoisesta arkeologisesta kulttuuriperinnöstä, jonka merkitystä kansallispuiston alueen laajennus vain vahvistaisi.

Arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluvat kiinteät muinaisjäänökset ovat muinaismuistolain (295/1963) suojeltavia. Kansallispuiston laajentamista koskeva esitys tukee alueella olevan arkeologisen kulttuuriperinnön suojelua ja säilymistä, sillä kansallispuistossa on kielletty luontoa muuttava toiminta. Mikäli kansallispuiston laajentamiseen sekä alueen retkeilykäytön kehittämiseen ja yleisöpalvelujen lisäämisen liittyen on tarvetta tehdä alueella maahan kajoavia toimenpiteitä, niiden suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon jo alueella olevat tunnetut muinaisjäänökset ja niitä koskeva suojelu. Lisäksi alueilla, joihin mahdolliset toimenpiteet kohdistuvat olisi perusteltua tehdä tutkimukset mahdollisten, toistaiseksi tuntemattomien muinaisjäänösten löytämiseksi.

Museovirasto pitää Tiilikjärven kansallispuiston laajentamista kokonaisuutenaan erittäin myönteisenä asiana.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

Esitetty Tiilikjärven kansallispuiston laajennus muodostaisi olevan kansallispuiston kanssa laajan ja melko yhtenäisen suo-, metsä- ja vesiluonnon kokonaisuuden Ylä-Savoon ja täydentäisi kansallispuistoverkostoa Itä-Suomen osalta merkittävästi. Tiilikjärven

kansallispuiston laajennus parantaisi tilannetta sekä luontoarvojen säilymistä että virkistyskäytön mahdollisuuksien osalta selvästi.

Kansallispuiston laajeneminen tarjoaisi lisää retkeilykohteita ja mahdollisuuksia laajempienkin retkien toteuttamiseen alueella. Metsäkartano alueen eteläosassa tarjoaa hyvät puitteet majoitukseen jo nyt ja voisi toimia jatkossa myös kansallispuiston opastuskeskuksena. Virkistyskäytön ohjaukseen tulee kiinnittää erityistä huomioita ja varmistaa riittävä palveluvarustus alueella. Laajennusosalla palveluvarustus on päässyt huonoon kuntoon ja sen parantamiseen tulee osoittaa riittävä rahoitus.

ELY-keskuksen käsityksen mukaan jo suojellut yksityismaan alueet (YSA) tulee liittää kansallispuistoon, jos ja kun ne siirtyvät valtion omistukseen. Pohjois-Savon ELY-keskus esittää, että myös metsä- ja vesilailla toteutettavat Natura-alueiden osat otetaan kokonaisuudessaan kansallispuiston rajaukseen mukaan. Vaikka kaikilla näillä alueilla ei vielä ole merkittäviä luontoarvoja mm. lumituhohakkuiden vuoksi, voivat ne kehittyä ajan mittaan joko luonnon omien prosessien kautta tai ennallistamalla luontoarvoiltaan hyviksi. Koko Natura-alueen mukaan ottaminen kansallispuistoon selkiyttäisi myös natura-vaikutusten arviointia. Tällä olisi myös puiston maantieteellistä yhtenäisyyttä lisäävä vaikutus.

Pohjois-Savon ELY -keskus tukee Rautavaaran kunnan aloitettua kansallispuiston laajentamiseksi. Toteutuessaan laajennus tarjoaisi hyviä mahdollisuuksia kehittää kunnan luontomatkailua. Laajennushanke tukee Pohjois-Savon ilmastotiekartan toteuttamista ilmastonmuutoksen hillinnässä, ilmastonmuutokseen sopeutumisessa sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Laajennus mahdollistaisi alueen paremman saavutettavuuden kestävästi ja joukkoliikenneyhteyksien parantamisen alueelle. Laajennuksen toteutuessa on luotava edellytyksiä kestäville liikkumispalveluille, joita käyttämällä alue on helposti saavutettavissa.

Rajavartiolaitoksen esikunta

Kansallispuiston laajentaminen ei vaikuttaisi rajavartiostojen toimintaan, joten Rajavartiolaitoksen esikunnalla ei ole oman toimialansa osalta lausuttavaa.

Suomen metsäkeskus

Suomen metsäkeskus tarkastelee viranomaisena luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Tiilikjärven kansallispuiston laajentamisesta metsälain valvonnan ja kestäväan metsään perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta.

Metsälakia ei sovelleta luonnonsuojelulain nojalla muodostetuilla suojelualueilla, valtion luonnonsuojelutarkoitukseen hankkimilla alueilla eikä muilla valtion omistamilla alueilla, joita hoidetaan Metsähallituksen tai valtion maata hallinnoivan viranomaisen suojelupäätöksen mukaisesti. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten kestäväan metsätalouden määräaikaiseen rahoituslakiin (34/2015) (Kemera) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki).

Metsähallituksen alueelle Rautavaaralle on perustettu laaja-alainen jatkuvan kasvatuksen havaintoalue vuonna 2019 yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen kanssa. Laajennus käytännössä tarkoittaisi koealatoiminnan päättymistä Rautavaaralla. Kyseisen havaintoalueen merkitys uuden, käytännön metsätalouden kipeästi kaipaaman tutkimustiedon saamisessa jatkuvasta kasvatuksesta on keskeinen.

Metsäkeskus esittää kansallispuiston laajennusesityksen rajauksen muuttamista siten, että jatkuvan kasvatuksen havaintoalueen toimintaa on mahdollista jatkaa ja samalla saavuttaa myös laajennusesityksessä asetut tavoitteet.

Esityksen vaikutusten arviointi alueen kokonaiskestävän metsätalouden ja samalla ilmastonmuutoksen merkityksestä on suppea. Suomen metsäkeskus toivoo, että vaikutusten arvioinnissa huomioidaan sekä laajennuksen vaikutukset alueen hiilinieluun että mahdolliset metsätuhoihin liittyvät riskit.

Mahdollinen kansallispuiston laajentaminen voi vaikuttaa myös alueen kaavoitukseen. Metsälain 25 §:ssä säädetään, että kaavoitettavien ja kaavoitettujen alueiden osalta Suomen metsäkeskuksen tulee olla riittävässä yhteistyössä kuntien kanssa metsälain ja maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden yhteensovittamiseksi. Lisäksi Suomen metsäkeskus odottaa saavansa lausuntopyyntöjä metsäklusteria koskevista hankkeista ja esityksistä, jotka sisältävät maankäyttöön liittyviä muutoksia. Suomen metsäkeskus toivoo aktiivista yhteistyötä maankäytön suunnittelijoiden kanssa koko hanke- tai kaavaprosessin ajan.

Laajennusta suunniteltaessa on myös huomioitava alueiden käytön taloudellisuutta ja alueelle jo aiemmin suunnattuja resursseja esimerkiksi havaintoalueen ja koealojen perustamiseen liittyen. Samoin on pidettävä silmällä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu laajennuksesta kohtuutonta haittaa.

Suomen metsäkeskus esittää, että laajennuksen kokonaisvaikutukset metsätalouteen selvitetään maanomistajien, elinkeinojen, virkistyskäytön, ilmastonmuutoksen ja luonnonvarojen näkökulmasta.

Suomen riistakeskus Pohjois-Savo

Suomen riistakeskus huomauttaa, että Suomen riistakeskusta ei ole kutsuttu kesällä 2022 lakiesitystä ja kansallispuiston laajentamista valmisteleviin tilaisuuksiin. Kun huomioidaan laajennuskokonaisuuden laajuus, on lausuntoaika ollut liian lyhyt etenkin sen kohdentuessa syksyn lomakaudelle. Suomen riistakeskuksella olisi ollut asiantuntemusta, jota olisi voitu paremmin hyödyntää lain valmistelutyöryhmissä. Suomen riistakeskus toteaa, että Suomessa metsästäminen on säänneltyä ja turvallista. Metsästäminen ei ole myöskään ristiriidassa suojelualueiden muiden käyttömuotojen kanssa.

Kansallispuistoja koskevilla asetuksilla on säädetty voimassa olevassa laissa alueen hoidon ja käytön edistämiseksi asetettavasta neuvottelukunnasta. Lakiesityksessä neuvottelukuntia koskevaa perustamista väljennetään. Suomen riistakeskus pitää erittäin hyvänä asiana, että riistanhoitoa edistävä taho otetaan neuvottelukunnan kokoonpanoon.

Suomen riistakeskuksen näkemyksen mukaan hirven ajo tulisi sallia Tiilikjärven kansallispuiston alueella. Hirvikannan sääteleminen edesauttaisi puiston suojeluarvojen säilyttämistä ja suojelutavoitteiden saavuttamista. Hirvikannan säättely metsäisellä seudulla auttaisi puistoaluetta ympäröivien alueiden metsätalousvahinkojen ennaltaehkäisyssä. Tavanomaisina vuosina metsästyskaudella kävijämäärät ovat maltillisia ja ajometsästyksen suunniteltu toteuttaminen ei aiheuta häiriötä muulle puiston toiminnalle.

6. Järjestöt, yhdistykset ja seurat

BirdLife Suomi ry

Kansallispuistoilla on tärkeä rooli sekä luontokadon että ilmastonmuutoksen hillinnässä mutta myös ihmisten luontosuhteen ylläpitämisessä ja ympäristökasvatuksessa. BirdLife kannattaa lakiesitystä, mutta esittää siihen muutamia lisäyksiä.

Kehittyvän kansallispuiston reititykseen, kulunohjauksiin ja palveluihin on osoitettava riittävät resurssit ja huolehdittava siitä, ettei laajentamisen ansiosta lisääntyvä kävijämäärän kasvu aiheuta haittaa luonnonarvoille. Kansallispuiston esitettyjen laajennusosien osalta kannatamme esitettyjä metsästysrajoituksia eli vain hirven ajon sallimista kansallispuiston uusilla alueilla.

On hienoa, että Tiilikjärven kansallispuistoa esitetään laajennettavaksi nykyisen suojelualueverkoston ulkopuolelle. Vastaavia luonnonsuojelualueen laajennuksia tulisi tehdä myös muihin kansallispuistoihin sekä uusien kansallispuistojen perustusprosesseissa. Valtion tulee huolehtia siitä, että tämä jatkosuunnitelma alueen laajentamisesta Tornator Oyj:n omistuksessa olevalle aluekokonaisuudelle ei jää vain suunnitelmaksi.

Suunnitellun laajennuksen yhteydessä tulee myös selvittää edelleen kansallispuiston kasvattamista liittämällä siihen lisää sopivia alueita. Erityisen tärkeää olisi laajentaa puistoa Ala-Tiilikjärveä ympäröivillä suoalueilla.

Birdlife Suomi ry esitti lausunnossaan seuraavat laajennusehdotukset:

- Sammakkolan alueelta tulisi kansallispuistoon liittää Ala-Tiilikjärveä ympäröivät suoalueet
- Alueen luoteisosassa, Naarvansuon alueella, rajaus kannattaisi ulottaa koko alueen mitalta alueen luoteispuolella kulkevaan tiehen asti
- Lievisenmäen ympäristössä kansallispuistoon sopisivat liitettäväksi Silmänlammen ympäristö, Lievisenmäki-niminen Metso-kohde sekä Toukkasuo ja kaksi sen länsipuolella sijaitsevaa pienempää Löytynsuo-Maamonsuon alueeseen kuuluvaa kohdetta.
- Alueen koillisosassa kansallispuistoa olisi luontevaa laajentaa Penkkisuon-Ilvesuon-alueelle. Samalla alueella olisi lisäksi mahdollisuuksia puiston tuntuvaan lisälaajentamiseen ulottamalla rajaus Penkkisuon-Ilvessuon itä- ja länsipuolella oleville Metsähallituksen hallinnoimille metsäalueille. Alueen kaakkoisosassa laajennus olisi luontevaa rajata kattamaan myös Haravalehdon Nurmeksen kunnan puolelle ulottuva Metso-kohde.
- Muusta alueesta poikkeavan kohteen puistoon lisäisi Ylä-Keyrityn Kalmosaari, joka on Metsähallituksen hallinnoima suojelualuevaraus.
- Saarimäen alueella alueen eteläosassa laajennusalueiksi sopisivat lähes suoraan yksityiseen suojelualueeseen rajoittuva Kammonsenniemen suoalue sekä sen kaakkoispuolella sijaitseva Kortelamin ympäristön Hankolan-tila-niminen Metso-kohde.

Geologian Erämiehet ry

Geologian Erämiehet ry kiittää Rautavaaran kuntaa metsästäjien tarpeiden kuulemisesta ja huomioimisesta laajennuksen Master Plan vaiheessa, jonka johdosta Geologian Erämiehet ry katsoo kansallispuiston laajennuksen olevan toteuttamiskelpoinen. Haluamme kuitenkin lausunnossamme ottaa kantaa ja painottaa joitakin seuramme metsästysmahdollisuuksia, alueen kiinteistöjen käyttöä ja suojeluarvoja koskevaa asiaa.

Lausunnon keskeiset kannanotot:

1. Tornator Oyj:n alueen metsästysoikeudet on säilytettävä metsästysoikeuden nykyisillä haltijoilla, mikäli Tornator Oyj:n alue siirtyy Metsähallituksen omistukseen.
2. Tornator Oyj:n alueen sisällä sijaitsevien kiinteistöjen omistajilla ja alueen metsästysoikeuden haltijoilla on säilytettävä tiestön käyttöoikeudet puistoon liitettävällä alueella liikkumisen, kiinteistöjen huollon ja metsästyksen aikaisen liikkumisen mahdollistamiseksi.

3. Jos Tornator Oyj:n ja Metsähallituksen maavaihto ei toteudu turvaa Tornator Oyj:n alueen suojelualueiden verkosto jo nykyisellään hyvän suojelun tason ja yhtenäisen suojelualuekokonaisuuden Tiilikajärven pohjoispäästä Metsäkartanolle saakka.

Tornator Oyj:n omistamalla alueella on metsästysoikeus nykyisin kahdella metsästyseuralla, Geologian Erämiehet ry:llä ja Haku ry:llä. Kansallispuiston laajentaminen sekä mahdollinen tiestön käyttöoikeuksien kaventaminen hankaloittaisi erityisesti hirvenpyyntiä. Maakaupan toteutuessa suojelualueiden ulkopuolelle olisi jäämässä noin Geologian Erämiehet ry:lle 1 500 hehtaarin suuruinen pirstaleinen alue. Geologian Erämiehet ry katsoo, että tämä alue ja kansallispuistoon liitettävä osa olisi vuokrattava Geologian Erämiehet ry:lle yhtenäisen hirvilupa-alueen ja järkevän metsästyksen mahdollistamiseksi. Puistoon liitettävälle alueelle on vähintäänkin oltava mahdollisuus hirvenajoon ja myös haittaeläinten metsästyksen.

Osa Geologian Erämiehet ry:n jäsenistä on tehnyt merkittävän investoinnin hankkiessaan harrastustoimintaa varten metsästyshäkin Porrasmäestä Tornator Oyj:n alueen keskeltä (Kiinteistöyhtymä Riesa, R:no 687-405-5-3). Tämän toiminnan jatkamiseksi olisi tiestön käyttöoikeus säilytettävä alueen kiinteistöille.

lisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry

Yhdistys ottaa kantaa vain tärkeimpään asiaan eli kansallispuiston laajennuksen kokoon. Metsähallitus on esittänyt laajennuksen pienentämistä hyvin merkittävästi. Juuri tältä toimijalta tulisi edellyttää vaikuttavia toimenpiteitä, sillä metsät ovat merkittävä osa tulevaisuuttamme. Laajennus on erittäin tarpeellista. Tiukan suojelun tavoitteen täyttämiseksi on välttämätöntä suojella myös heikentyneitä metsiä.

Esitetty laajennusalue menee osin päällekkäin metsähallituksen jatkuvan kasvatuksen koealueen kanssa. Suurin osa ko. alueesta jää kuitenkin laajennusosan ulkopuolelle. Sen voi haluttaessa siirtää paremmin menetelmään soveltuvalla alueella esim. Heinäveden-Savonlinnan Tetrivaaran valtionmaalle. Lisää löytyisi myös Pölläkan pohjoispuolisilta valtionmaa-alueilta kuitenkin pois lukien Kieluan ja Kermajärven ympäristön valtionmaat. Suojelualueiden lisäämisen tarve on merkitykseltään suurempi kuin metsätalouden menetelmien kokeilun pieni osa-alue, ja tulee siksi priorisoida.

Mikäli rajausmuutoksia tulee, niin periaatteena tulee olla se, että jos esitetyn laajennuksen pinta-alaa jostain kohtaa päädytään supistamaan, korvaava hehtaarimäärä osoitetaan laajennusalueena jostain muualta.

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys ry

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y. kannattaa lämpimästi Tiilikajärven kansallispuiston laajentamista. Yhdistys teki jo vuonna 1996 yhdessä muiden Pohjois-Savon alueella toimivien luontojärjestöjen kanssa aloitteen Tiilikajärven kansallispuiston laajentamiseksi. Toteamme tyydytyksellä, että esillä oleva laajennus toteuttaa vetoamuksessakin esitetyn tavoitteen, että luodaan laaja ja eheä luonnonsuojelullinen kokonaisuus sekä virkistyskäyttöön yhteys Tiilikan, Pumpuli-kirkon ja Metsäkartanon välille.

Metsästyseura Haku ry

Tiilikan kansallispuiston laajennushankkeeseen sisältyy 1500 ha seuramme metsästysaluetta. Se on yli puolet yhtenäisen tilakokonaisuuden pinta-alasta, joten vaikutus pienriistan metsästyksen on erittäin merkittävä. Kyseinen laajennusalue on tärkeä metsästyskoirien koulutuksen kannalta. Alue on seuramme suosituimpia metsästysalueita.

Metsästysseuramme ei sinällään vastusta kansallispuiston laajennushanketta, mutta toivomme että asiassa voisi löytyä sovitteluratkaisu. Meidän mielestämme Maamonsuon n. 200 ha:n erillisalue pitäisi jättää kansallispuistorajauksesta pois. Aluehan on luonnonsuojelualuetta, joten sen luontoarvot on turvattu.

Pienriistan metsästys tulisi sallia metsästysseurallemme vuokraamalla laajennusalueella ja siihen voisi tarvittaessa asettaa aikarajoituksia. Esimerkiksi metsästyksen salliminen 1.10. alkaen, jolloin suurin kesä- ja syysretkeilykausi on jo ohi. Kun alueen metsästysoikeus säilytetään metsästysseuralla, niin mahdollisia erillisrajoituksia on huomattavasti helpompi toteuttaa kuin yleisen metsästysoikeuden ollessa kyseessä.

Metsäteollisuus ry

Käytännön kokemuksen ja tutkimustiedon saamiseksi Metsähallitus perusti kolme 5000 hehtaarin kokoista jatkuvan kasvatuksen havaintoaluetta, joista yksi sijaitsee Rautavaaralla. Esityksessä tästä Rautavaaralla sijaitsevasta alueesta siirrettäisiin noin 1326 hehtaarin alue osaksi kansallispuiston laajennusta. Alue sisältää Luonnonvarakeskuksen 18 jatkuvan kasvatuksen koealuetta, joista yhdeksällä koetoiminta loppuisi kansallispuiston laajenemisen myötä. Myöskään maisematason vaikutusten seuranta ei olisi jatkossa havaintoalueella mahdollista. Näin ollen menetettäisiin monen vuoden työ ja yksi kolmesta merkittävästä havaintoalueesta.

Metsäteollisuuden mielestä kansallispuiston laajennuksen ei tule ulottua jatkuvan kasvatuksen havaintoalueelle eikä lopettaa tutkimusta koealueilla. Koealueen pitkäaikaisen seurannan tuloksena saadaan arvokasta tietoa siitä, minkälaisille kohteille jatkuva kasvatusta soveltuu. Alueen virkistyskäyttöön yhteys on mahdollista myös jatkuvan kasvatuksen tutkimusalueella eikä siten estä luontomatkailua alueella.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Kannatamme luonnonsuojelua ja tiedostamme mm. kansallispuistojen myönteiset vaikutukset luonnolle ja alueelle mukaan lukien esimerkiksi matkailutulot. Puheena olevalle laajennusalueelle jäisi 9 jatkuvan kasvatuksen koealaa. MTK onkin huolestunut metsätalouden kehittämisen kannalta välttämättömien pitkien tutkimusaikasarjojen sekä koealojen tulevaisuudesta. Jatkuvaan kasvatukseen liittyvä tutkimustieto on ensiarvoisen tärkeää mm. tulevaisuuden metsänkäsittelytapojen kannalta. MTK toivookin, että kansallispuiston laajennus toteutetaan niin, että tutkimustoimintaa koealoilla voidaan jatkaa. Lisäksi MTK huomauttaa, että laajentamisella on vaikutuksia metsästyseen alueella. Metsästyksen ulkopuolelle jäävät alueet saattavat heijastua mm. hirvituhoihin tulevaisuudessa.

Nilsin luonnonsuojeluyhdistys ry

Tiilikjärven kansallispuiston laajenemista on pidettävä sekä luonnon monimuotoisuuden edistämisen, lajikadon hidastamisen, että maiseman kauneuden säilymisen näkökulmasta hyvin myönteisenä asiana. On äärimmäisen tärkeää, että maavaihto Tornator Oyj:n maiden osalta tapahtuu, sillä vain siten Tiilikjärven laajennus synnyttää ehyen luode-kaakko suunnassa yli 20 km pitkän ja yli 7000 ha kokoisen suojelun alueen. Laajennukseen sisältyvien talousmetsien ennallistamiseen myöhemmin on syytä kiinnittää huomiota.

Ehdotetussa aluerajauksessa menetyksenä voidaan pitää Pumpulikirkon Natura-alueen itäpuolisen Luokkikankaan poisjäämistä. Olisi syytä vielä harkita Luokkikankaan liittämistä Tiilikan kansallispuiston laajennukseen. Tornatorin omistuksessa vielä oleva Maamonsuon Natura-kohteen liittäminen kansallispuiston laajennukseen on hieno valinta. Tiilikan

kansallispuiston laajennusta on helppo tukea.

Nilsin luonnonsuojeluyhdistys ry:n esitti lausunnossaan useita ehdotuksia koskien laajennuksen aluerajausta, uusia reittejä ja palvelurakenteita, rajoitusosia ym. seikkoja. Tiivistelmä lausuntoon sisältyvistä ehdotuksista on alla:

Alueliitosehdotukset:

- Luokkikankaan liittäminen erillisenä alueena kansallispuistoon.
- Ylä-Keyrittjärven rannoilla sijaitsevien kolmen luonnonsuojelualueen liittäminen kansallispuistoon.
- Edellistä ehdotusta kunnianhimoisempana koko Ylä-Keyrittjärven liittäminen kansallispuistoon.

Uudet vaellusreitit ja laavut ja muut rakenteet:

- Pankalammelta uusi vaellusreitti Löytynsuon poikki Löytynlammen pohjoispäähän, johon rakennetaan uusi nuotiopaikka ja laavu.
- Polku jatkuu Valtimontie ylittäen Alasenjärven päähän, josta alkavien vanhojen pitkospuiden uusiminen.
- Tiilikkajärven Pohjoisniemeen uuden nuotiopaikan ja laavun rakentaminen.
- Virvatulden vaellusreitit kunnostaminen ja rakenteiden uusiminen.
- Metsäkartanolta Pumpulikirkolle lähtevän vaellusreitit varteen erilaisia teemapolkuja, joiden aiheena talousmetsän luonnonmukaistuminen, metsäsuksessio, soiden ennallistaminen, metsäautoteiden käytöstä poistaminen jne.
- Venäjänmäen laelle näköala/lintutorni.

Rautavaaran Metsäkartano:

- Metsäkartanosta muodostetaan Tiilikkajärven kansallispuiston pääopastuskeskus.
- Metsäkartanon olemassa olevia luontopolkuja kunnostetaan.

Uudet rajoitusosat ja rajoitukset:

- Uudet rajoitusalueet perustetaan Maamonsuolle, Ristisuolle sekä Sammakkosuon että Heinäsuon Natura-alueille.
- Moottorikelkkareitit, jotka kulkevat kansallispuiston alueella, on aiheellista siirtää pois tai ainakin siirtää puiston rajalle.

Korvaus menetetyistä metsästysalueista

- Osoitetaan vahinkoa kärsineille metsästyslupa-alueelle vuokrattavaksi vaihtoehtoisia metsästyspalstoja lähiseudulta.

Rautavaaran kurssi- ja leirikeskussäätiö sr

Rautavaaran kurssi- ja leirikeskussäätiö sr suhtautuu erittäin myönteisesti lakiesitykseen Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisesta. Säätiö haluaa, että lain jatkovalmistelussa otetaan huomioon seuraavaa:

1. Aloite Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisesta on lähtöisin paikallisesti. Rautavaaran kunta ja Pohjois-Savon liitto ovat puoltaneet puiston laajentamista yksimielisesti.
2. Suomen eteläisen puoliskon osalla suojelualueverkoston ongelmana on suojelualueiden pienuus ja hajanaisuus. Laajennuksen myötä Tiilikkajärven kansallispuisto muodostaa merkittävän suuruisen suojelukokonaisuuden, mikä parantaa paikallisesti eliöpopulaatioiden selviytymismahdollisuuksia. Puiston rajauksen lisäksi on syytä myös tarkastella ja parantaa puiston kytkeytyneisyyttä muihin alueen suojelualueisiin.
3. Puistoalueen lopullisessa rajauksessa kannattaa pyrkiä yhtenäiseen, riittävän kattavaan

kokonaisuuteen. Suunnitellulla puiston laajennusalueella tulee välittömästi laittaa voimaan hakkuumoratorio luontoarvojen heikentymisen ehkäisemiseksi.

4. On tärkeää, että puistoa laajennettaessa laajennus tosiasiallisesti lisää suojelualaa. Ylä-Keyrittijärven osalta säätiö esittää, että puiston rajausta laajennetaan vielä siten, että suojelualue kattaa myös Ylä-Keyrittijärven etelä-lounaispuolista ranta-alueita sekä Kalmosaaren ja Keyritynniemen aina Holinrotkon suojelualueita myöten.

5. Lakiesityksen karttaliitteessä Nuorisokeskus Metsäkartanon rakennusten vuokra-alueet on merkitty osaksi puistoaluetta. Käytännön syistä kyseiset vuokramaa-alueet tulee erottaa pois kansallispuistosta.

6. Tiilikajärven kansallispuiston esitetty laajennus tuo puistoon mukaan useita uusia luontotyyppejä.

7. Puiston laajennus lisää erittäin merkittävästi paikallisia mahdollisuuksia kestävän luontomatkailun kehittämiseen ja tukee näin harvaan asutun alueen elinkeinorakennetta ja elinmahdollisuuksia. Nuorisokeskus Metsäkartano soveltuu erinomaisesti kansallispuiston opastuskeskukseksi.

8. Esitetty laajennusalue menee osin päällekkäin Metsähallituksen jatkuvan kasvatuksen koealan kanssa. Suojelualueiden lisäämisen tarve on merkitykseltään suurempi kuin metsätalouden menetelmien kokeilun pieni osa-alue, ja tulee siksi priorisoida.

9. Kasvavan käytön myötä, käytön kanavoimiseksi sekä kulumisen ja häiriön minimoimiseksi, tulee alueen reitistöjen ja muun tarvittavan infran suunnitteluun, kunnostamiseen ja rakentamiseen osoittaa riittävät resurssit.

10. Niille metsästysseuroille, joiden metsästysalueet supistuvat merkittävästi puiston laajenemisen myötä, tulee varata ja osoittaa uusia, puiston ulkopuolisia vuokra-alueita.

Rautavaaran riistanhoitoyhdistys

Rautavaaran Riistanhoitoyhdistyksen puheenjohtajana yhdyn Rautavaaran kunnan lausuntoon.

Suomen Latu ry

Suomen Latu toteaa, että uusia kansallispuistoja perustettaessa tai niitä laajennettaessa tulee huomioida näiden uusien alueiden tulevat vuosimenot Metsähallituksen Luontopalveluiden vuosibudjetissa. Jos kansallispuistojen ylläpitoon ei tule rahoituksen peruskorotusta, tarkoittaa se lähtökohtaisesti sitä, että muut kansallispuistot tulevat saamaan ylläpitorahoitusta vähemmän.

Hallituksen esityksessä tule ilmi, että onko pohdittu tai selvitetty sitä, että laajennusosa tai osa laajennusalueesta tulisi valtion retkeilyalueeksi. Laajemminkin ja tulevaisuudessa vastaavia kansallispuistojen laajennuksia tehtäessä tätä tulee selvittää.

Suomen Latu vetoaa, että jatkossa selvitetään kansallispuistojen laajennusosan tai osan siitä muodostamista valtion retkeilyalueeksi. Tällöin kansallispuistot luonnonsuojelu pääosassa ja valtion retkeilyalueet pääosissa ulkoilu ja luonnon virkistyskäyttö tukisivat toisiaan.

Lisäksi Suomen Latu toteaa, että ulkoiluun ja luonnon virkistyskäyttöön tulee ja kannattaa

panostaa rahallisesti.

Suomen luonnonsuojeluliitto

Tiilikjärven kansallispuiston ympäristössä on jo pitempään sijainnut erilaisia luonnonsuojeluohjelmien kohteita. Näiden kaikkien erilaisten alueiden tarkastelu kokonaisuutena on mielekkäintä kansallispuiston laajentamisen ja aikaisempaa laajemman ja yhtenäisemmän luontokokonaisuuden luomisen näkökulmasta. Kun lisäksi huomioidaan Rautavaaran kunnan ja Pohjois-Savon maakuntaliiton aloite kansallispuiston laajentamisesta sekä kansallispuiston tuomat taloudelliset hyödyt seutukunnalle, esitys kansallispuiston laajentamisesta on vahvasti kannatettava.

Haluamme edelleen nostaa esille muutamia sellaisia valtion ja metsäyhtiö Tornatorin mailla olevia alueita, jotka tulisi liittää kansallispuistoon sitä laajennettaessa. Näitä ovat 1) Tornatorin omistamat alueet Ylä-Keyrityn eteläpuolella; 2) Silmälammen – Kankaisenjärven alue Lievisenmäen koillispuolella sekä 3) Venäjänmäen alue puiston luoteisosassa niin, että puistolaajennukseen rajataan mukaan paitsi suojeltavat suot, myös kangasmaat puiston nykyisen rajan ja tien 870 välissä. Pidemmällä aikavälillä tulisi tutkia edelleen mahdollisuudet laajentaa puistoa Ylä-Keyrityn itäosan ja Holinrotkon suojelualueen kautta Nurmeksen puolelle Pahavaaraan valtion ja Tornatorin omistamien alueiden kautta.

Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan Metsähallitus on neuvotellut Pohjois-Savon liiton ja Rautavaaran kunnan kanssa tutkimusmetsien rajaamisesta pois kansallispuistosta. Näiden tuoreiden tutkimusalueiden rajauksia tulee voida muuttaa. Erityisesti Metsäkartanon ja Pumpulikirkon välisten alueiden merkitys on selkeästi suurempi matkailun, luonnonsuojelun ja kuntatalouden näkökulmasta osana kansallispuistoa kuin vapaaehtoisina tutkimusalueina.

Kyseisillä tutkimusalueilla on tehty tutkimusta vasta muutamia vuosia, joten mitään erityistä haittaa kansallispuiston laajentamisesta tutkimusmetsien alueelle ei tosiasiassa synny. Korvaaviksi kohteiksi voidaan esimerkiksi Rautavaaralla sijaitsevien valtionmaiden ohella harkita kokonaan uuden tutkimusalueen perustamista: tällainen sopiva alue olisi tarjolla esimerkiksi Heinävedellä Pohjois-Karjalassa (vrt. WWF Suomen esitys).

Yleisperiaatteena mahdollisten rajausmuutosten kohdalla tulee joka tapauksessa olla se, että jos esitetyn laajennuksen pinta-alaa jostain kohtaa päädytään supistamaan, korvaava hehtaarimäärä osoitetaan laajennusalueena jostain muualta. Olennaista on, että kansallispuistoalue jatkossa muodostaa selkeän, leveän käytävän Haravalehdosta Metsäkartanon ja Ylä-Keyrityn rantojen kautta Pumpulikirkolle ja sieltä edelleen nykyisen puiston alueelle. Metsähallituksen masinoimat ehdotukset laajennuksen karsimiseksi heikentävät olennaisesti tätä ajattelua, eikä niitä siksi tule toteuttaa.

Suomen metsästäjäliitto

Metsästäjäliiton mielestä kansallispuistot ovat sinänsä tärkeitä koskemattoman luonnon säilyttäjiä, kunhan alueen virkistyskäyttömuodot sovitetaan yhteen järkevästi. Etelä-Suomen kansallispuistoissa on nykyisin perusasetelmana, että vain hirvenajo sallitaan ja vierasperäisiä lajeja on mahdollisuus erillisellä luvalla poistaa. Kaikki muu metsästyksen sieten kielletty ilman järkeviä perusteita. Tätä Metsästäjäliitto ei voi hyväksyä. Metsästyksen tulisi liiton mielestä olla kansallispuistossa lähtökohtaisesti sallittua silloin kun se ei vaaranna alueen suojelutarkoitusta.

Tiilikjärven kansallispuiston esitetty laajennus laajentaisi metsästyskieltoaluetta merkittävästi. Esitetty laajennus on melko sirpalemainen ja polvekkeinen. Esityksen keskeisenä tarkoituksena on saada käytävä kansallispuiston ja Metsäkartanon välille.

Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan siihen on muitakin mahdollisuuksia ilman kansallispuiston laajentamista.

Metsästäjäliiton mielestä metsästyksen mahdollisimman laaja jatkuminen nyt esitetyillä alueilla on välttämätöntä muun muassa luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja runsastuessaan mahdollista vahinkoa tuottavien lajien hallinnan näkökulmasta. Nykyisin on olemassa lukuisia hyviä esimerkkejä siitä, miten metsästys ja muu virkistyskäyttö ovat suojelualueilla hyvin yhteen sovitettavissa.

Metsästäjäliitto on jäsenseurojensa (n. 2700 kpl) valtakunnallinen edunvalvoja. Seuroilta tulleen palautteen perusteella paikalliset seurat ovat menettämässä merkittävästi metsästysmahdollisuuksia alueella. Metsästysseurat ovat lähettäneet Metsästäjäliitolle näkemyksiään suunnitellusta kansallispuiston laajennuksesta ja sen vaikutuksista. Seuraavassa heidän ajatuksiaan asiasta:

Laajennuksen vaikutus olisi merkittäväntä ennen kaikkea hirvenmetsästyksen, sillä käytännössä se loppuisi alueella kokonaan. Metsästysmatkoilla käytetään kuitenkin metsästysseurojen jäsenten ja muiden metsästäjien merkittäviä summia vuositasolla, mikä osaltaan auttaisi palvelujen kehittämisessä sekä säilymisessä Rautavaaran kunnassa.

Metsästys on vuosittain lyhyt ajanjakso, noin 3 kuukautta, ajoittuen pääosin syyskuun puolivälistä joulukuun loppuun. Tänä aikana luontoretkeily on ollut hyvin vähäistä alueella. Jo nykyiseen suojelualueverkostoon satsaamalla on alueen kiinnostavuus nostettavissa uudelle tasolle. Alueelle voitaisiin perustaa kunnan tai Metsähallituksen johdolla retkeily- ja eräalue. Eräänä mielenkiintoisena kohteena voisi toimia Pohjois-Savon korkein vaara Maanselänmäki.

Tietyillä metsästysseurojen alueilla pelkkä hirven ajo on käytännössä mahdotonta, koska hirvien pakoreitit suuntautuvat kohti nykyistä kansallispuistoa. Seuran jäsenet ovat investoineet rakentamalla erämökkejä. Parempi vaihtoehto rauhoitukselle olisi metsästysseurojen mielestä esimerkiksi metsästyksen aloitusajan siirtäminen 1.10. alkavaksi, jolloin ruska-aika on jo ohi ja turistiretkeily vähentynyt olemattomiin.

Metsästys tulee Metsästäjäliiton mielestä suojelualueella sallia, jos se ei vaaranna suojeltavan alueen perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueen muulle käytölle. Tiilikjärven kansallispuistossa metsästyksen salliminen ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta eikä haittaa alueen muuta käyttöä. Metsästäjien näkökulmasta myös riistan- ja luonnonhoitotöiden rajoittaminen tai kieltäminen nähdään epätoivottuna kehityksenä.

Metsästäjät ovat aidosti huolissaan harrastuksensa jatkosta ja säilymisestä jälkipolville, kuin myös luonnon hyvinvoinnista. Metsästäjäliitto haluaa muistuttaa, että on erittäin tärkeää, että paikallisten metsästäjien kanssa keskustellaan ja kerrotaan jo mahdollisimman varhain suojelun yksityiskohtaisista vaikutuksista metsästyksen järjestelyihin alueella.

Suurisuon Eräseura ry

Haluamme kiittää Rautavaaran kunnanjohtajaa Henri Ruotsalaista avoimesta ja läpinäkyvästä valmistelusta kansallispuiston laajennushankkeen tiimoilta. Suurisuon Eräseura Ry on Rautavaaaralla toimiva metsästysseura. Laajennussuunnitelma ei suoranaisesti seuran aluetta koske, mutta koemme suurta huolta alueen metsästysseurojen tulevaisuudesta.

Suurisuon Eräseura, muiden seurojen tavoin on investoinut alueella sijaitseviin

kiinteistöihin huomattavia summia. Hirvenmetsästyksessä metsästyslaki edellyttää vähintään 1000ha yhtenäisen alueen. Toteutuessaan laajennussuunnitelman metsästyskielto pahimmassa tapauksessa estäisi kokonaan metsästyksen. Vaikka hirven ajo sallittaisiin laajennusalueilla mm. hirvien luontaiset kulkureitit tekevät käytännön metsästyksestä mahdotonta.

Kansallispuiston laajennusalueella toimivat metsästysseurat tuovat vuoden aikana huomattavan rahasumman Rautavaaran kuntaan. Pelkästään Suurisuon Eräseura käytti syksyllä 2021 n. 10000€ kunnan alueella sijaitseviin palveluihin.

Luonnonsuojelu ja metsästyks eivät saa olla toisiaan pois sulkevia. Suurisuon Eräseura ei vastusta kansallispuiston laajennussuunnitelmaa, edellyttäen että metsästyks ja ikaikaisen perinteen jatkaminen pysyy mahdollisena.

Esityksemme on seuraava; hirven/suurriistan metsästyks sallittaisiin kansallispuistoon liitettävillä alueilla pois lukien ulkoilureitit sekä niiden välittömässä läheisyydessä oleva vyöhyke (150m). Turvallisuus huomioiden aina reitistä pois päin. Metsästyks kansallispuiston alle jäävillä alueilla edellyttäisi metsästysoikeutta alueeseen, sekä kuulumista Rautavaaran riistanhoitoyhdistykseen.

Vallan Vilpittömät Ystävät ry

Yhdistyksemme kannattaa hanketta. Hanke palvelee valtion-, maakunnan- ja kuntatason tavoitteita erittäin hyvin.

WWF Suomi

WWF Suomi kiittää Ympäristöministeriötä esityksestä Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamiseksi. Tiilikkajärven kansallispuiston laajentaminen on luonnonsuojelullisesti erittäin tärkeää. Tiilikkajärven kansallispuiston nykyinen pinta-ala on varsin pieni, laajentaminen on siksi erittäin tarpeellista ja tervetullutta. Valtion mailla sijaitsevan jatkuvan kasvatuksen tutkimusalueen ei tule olla esteenä kansallispuiston laajentamiselle.

Valtaosa Suomen metsistä on käsiteltyjä, joten EU:n biodiversiteettistrategian 10 % tiukan suojelun tavoitteen täyttämiseksi on välttämätöntä suojella myös sellaisia metsiä, joissa luontoarvot nykyisellään ovat heikommat kuin luonnontilaisen kaltaisissa metsissä. Nuorten metsien ja muiden talousmetsäalueiden suojelu on erityisen perusteltua lähellä luonnonmetsien ja suojelualueiden ytimiä.

Jatkuvan kasvatuksen tutkimusalue tulee siirtää muualle Etelä-Suomeen. WWF Suomi katsoo, että alun perin pienikokoisen kansallispuiston kyljessä ei ole mielekästä jatkaa metsien käsittelyä valtionmailla. Riittävän suurten suojelualueiden ympärillä on tärkeää käsitellä metsiä siten, että luontoarvot huomioidaan nykyistä kattavammin. Jatkuvan kasvatuksen pysyvästi peitteisten metsien luominen on tärkeää, sillä useat metsälajit hyötyvät peitteisestä metsämaisemasta. Myös Tiilikkajärven kansallispuiston ympäristössä on mielekästä toteuttaa peitteistä metsien käsittelyä sekä tehostettuja luonnonhoidon toimenpiteitä nyt esitettävän laajennusrajauksen ulkopuolella.

Jatkuvan kasvatuksen hakkuista tarvitaan lisää tietoa ja käytännön kokemuksia. Siksi on arvokasta, että valtionmaille on perustettu tutkimusalueita tätä varten.

Suojelemattomia valtionmaita löytyy edelleen Etelä-Suomesta myös muualta kuin Tiilikkajärven kansallispuiston kyljestä. Osa näistä alueista sisältää merkittäviä luontoarvoja ja ne tulee kiireellisesti suojella. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi Evon alue Hämeessä sekä

Kieluan alue Etelä-Savossa.

Jatkuvan kasvatuksen koealueeksi sopisivat esimerkiksi tietyt valtionmaat Heinävedellä. Alueella on suojeltuja metsiä sekä sellaisia metsiä, joissa luontoarvoja tulee turvata nykyistä paremmin metsien käsittelyn yhteydessä.

Luontokadon pysäyttämiseksi, vesien laadun parantamiseksi ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on välttämätöntä, että toimenpiteitä tehdään kiireellisesti. Jotta konkreettisia tekoja päästään tekemään, on keskeistä se, että toimia tehdään yhteistyössä eri maanomistajien kesken.

Ylä-Karjalan Luonnonystävät ry

Ylä-Karjalan luonnonystävät ry kannattaa lakiesitystä. Laajennusesitystä on valmisteltu laajapohjaisena yhteistyönä, ja siinä on ansiokkaasti sovitettu yhteen eri intressiryhmien tarpeita. Voidaan todeta, että esitys on sosiaalisesti kestäväällä pohjalla ja on paikallisesti hyvin hyväksyttävissä.

Laajennusalue tuo Tiilikkajärven kansallispuistoon monipuolisesti uusia luontotyypppejä ja kasvattaa yhtenäisen suojellun alueen kokoa niin, että sen merkitys eteläisen Suomen tärkeänä suojelukokonaisuutena vahvistuu merkittävästi. Rajaukseen sisältyy myös voimaperäisen metsätalouden piirissä olleita kohteita. On selvää, että pyrittäessä muodostamaan merkittävän kokoisia, yhtenäisiä suojelualueita, joudutaan rajauksiin sisällyttämään myös alueita, joihin ei tällä hetkellä sisälly suuria luonnonarvoja, sillä laajoja, suojelemattomia luonnonmetsiä ei alueella enää ole.

Olisi toivottavaa, että suojelupäätökseen sisältyisi jo aiemmin suojeltujen kohteiden lisäksi enemmän myös aiemmin suojelematonta pinta-alaa. Esitämme, että laajennukseen otettaisiin mukaan myös Ylä-Keyrittijärven ranta-alueita, mikä turvaisi nykyistä paremmin Ylä-Keyrittijärven maisemallisen kokonaisuuden säilymistä. Järven lähialueiden mukaan ottaminen aina Nurmestien varressa sijaitsevaa Holinrotkon suojelualueutta myöten vahvistaisi ja turvaisi Nuorisokeskus Metsäkartanon toimintamahdollisuuksia ja kehittymistä tulevaisuudessa.

Esitetty suojelualuerajaus menee n. 1300 ha päällekkäin Metsähallituksen jatkuvan kasvatuksen koealueen kanssa. Luonnon suojelun ja virkistys- ja matkailukäytön näkökulmasta kansallispuisto on ehdottomasti merkityksellisempi ja tärkeämpi tapa järjestää alueen maankäyttö. Luonnonsuojelupinta-alan lisäämisen tarve on Suomen eteläpuoliskolla suuri, eikä rajauksissa kannata tehdä laihoja kompromisseja alueella ylivoimaisesti vallitsevan metsätalouden vaateiden takia.

Kokonaisuutena voidaan lausua, että Ylä-Karjalan luonnonystävät ry pitää lakiesitystä hyvänä ja kannatettavana.

7. Muut tahot

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj:n voimajohtoja ei sijaitse Tiilikkajärven kansallispuiston välittömässä läheisyydessä eikä kantaverkon kehittämissuunnitelmassa ole tällä hetkellä havaittu uusia voimajohtotarpeita alueelle.

Yksityishenkilö 1

On erittäin harmillista, että 28.9. julkaistun YLE-uutisen mukaan pitkään puheena ollutta Tiilikjärven kansallispuiston laajentamisen rajausta esitetään pienennettäväksi rajusti 1000 hehtaarilla. Asiassa ei mielestäni pidä mennä metsätaloustoiminta edellä, vaan pyrkiä mahdollisimman suureen kokonaisuuteen ja suojeltavan pinta-alan määrään. Myös metsähallituksen metsätalouspuolen tulee panostaa luontokadon ehkäisemiseen tosissaan. Jatkuvan kasvatuksen tutkimusalueet voidaan osoittaa muualta valtion laajoilta metsäalueita (esim. Heinäveden-Savonlinnan Tetrivaaran valtionmaalta, >2000 ha).

Pumpulikirkon ja Metsäkartanon lähialueilla esitettyä aluerajausta ei tule muuttaa enää millään perusteilla. Puistoa voitaisiin laajennuksen pienentämisen sijaan laajentaa ehdotettua enemmänkin, esim. valtionmailla puiston koillis- ja luoteispuolella (mm. Lievisenmäen Silmänlammen ja Kankaisenjärven alue) sekä Ylä-Keyritty-järven eteläpuolella metsäyhtiö Tornatorin mailla.

Jos kuitenkin ehdotetun laajennusalueen pinta-alaa päädyttäisiin pienentämään jostain kohtaa, vastaava hehtaarimäärä on osoitettava kansallispuiston laajennuksena toisaalla.

Yksityishenkilö 2

Tiilikjärven kansallispuiston laajennus on tervetullut parannus Rautavaaran suojelualueiden verkostoon. Laajennuksen järkevyydestä huolimatta katson aiheelliseksi huomauttaa muutamasta yksityiskohdasta laajennushankkeen suunnittelussa.

1. Puiston louteiskulman laajennus soille on repaleinen eikä tuollaisena tue kansallispuiston tarkoitusta suojella luontoa kokonaisuutena, vaan toistaa karkeita virheitä, joita tehtiin aikoinaan soidensuojeluohjelman rajauksissa. Raja tulee oikaista niin, että se sisältää myös repaleisen alueen ympäröivät kangasmaat Kajaanintien tuntumaan asti.
2. Haverinlehdon, Suurisuon ja Sammakkosuon alueet tulisi rajata puistoon FINIBA-alueen rajauksen mukaisesti niin, että täälläkään ei jätetä rajaa kangasmaan ja suon rajaan siltä osin kuin se on valtion maat huomioiden mahdollista.
3. Ylä-Keyrityn Kalmosaari sopii hyvin nimensä perusteella osaksi puistoa, jolla suojellaan myös kulttuurihistoriallisia kohteita.
4. Penkkisuon ennallistettu suoalue olisi syytä sisällyttää niin ikään reunavyöhykkeineen puiston osaksi samoin kuin Toukkasuo ja sen pohjoispuolen melko ravinteiset soistuneet alueet aina Valtimontiehen asti. Sama koskee jo suojelutaseessa olevaa Silmänlammen ympäristöä Lievisenmäen vieressä, joka olisi syytä rajata mukaan puistoon.
5. Kansallispuistojen lajiston seuranta on ollut Suomessa pitkään retuperällä. Lajistotutkimuksiin tulee osoittaa valtion budjetista kohdennettua selvitysrahaa perusteltuihin seurantatutkimuksiin. Tällä hetkellä tiedot ovat monilta alueilta puutteellisia ja kansallispuiston tarkoitus on nimenomaan palvella myös tutkimusta. Pumpulikirkon Natura-alueelta syksyllä 2004 toteutettu kääpäkartoitus tulee toistaa pikaisesti.